

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

**на тему: «Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків Словенії та Хорватії
в умовах європейської інтеграції»**

«The Development of Foreign Economic Relations of Slovenia and Croatia in the Conditions of
European Integration»

Виконав: студент денної форми навчання
Спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
Демірджі Енес

Керівник – д.е.н., проф. Якубовський С.О. _____

Рецензент – д.е.н., проф. Садченко О. В.

Рекомендовано до захисту:

Протокол засідання кафедри

№ 10 від «2» червня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ С.О. Якубовський

Захищено на засіданні ЕК № ____

протокол № ____ від «__» ____ 2021 р.

Оцінка _____ / _____ / _____

Голова ЕК _____ С.О. Якубовський

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ХОРВАТІЇ ТА СЛОВЕНІЇ.....	5
РОЗДІЛ 2. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ СЛОВЕНІЇ І ХОРВАТІЇ.....	16
2.1. Аналіз поточного рахунку Словенії і Хорватії.....	16
2.2. Аналіз фінансового рахунку і рахунку капіталу Словенії і Хорватії.....	22
2.3. Моделювання та результат операцій «Carry Trade» з облігаціями Хорватії та Словенії	27
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ СЛОВЕНІЇ І ХОРВАТІЇ З УКРАЇНОЮ.....	33
ВИСНОВКИ.....	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	39

ВСТУП

Словенія і Хорватія – країни, що тісно пов'язані з собою не тільки географічно, а і економічно. Словенія вступила до Європейського Союзу у 2007 році, коли Хорватія наважилася на такий крок тільки у 2013 році.

У 2007 році Словенія стала як членом єврозони так і частиною Шенгенської зони. Хорватія досі зберігає свою національну валюту — хорватську куну та не є членом Шенгенської зони. На даний момент Хорватія є на своєму шляху до впровадження валюти євро.

З 2020 року Хорватія вступила до програми ERM II, що розшифровується як “Механізм обмінного курсу ЄС” другої версії. Хорватія і Словенія це парламентські республіки, в яких глава уряду – прем'єр-міністр і глава держави – президент представляють виконавчу владу та державу в країні та за кордоном. Населення в Хорватії майже в два рази більше – 4 мільйони проти 2-ох в Словенії.

. Слід зазначити набагато менший відрив показника ВВП країн, де Хорватія має 60 млрд. дол. США, а Словенія 54 млрд. дол. США, що лише на 10% менше. Наслідком є значно нижчий показник ВВП на душу населення 15 тис. дол. США у Хорватії та майже 26 тис. дол. США у Словенії. Це є показником меншої платоспроможності Хорватії стосовно своїх громадян у порівнянні зі Словенією.

Розпад Югославії збігся часом з розпадом СРСР у 1991 році. В результаті сформувалися такі країни, як Словенія, Хорватія, Боснія і Герцеговина, Сербія, Чорногорія, Північна Македонія та частково признана держава Косово, яка у 2008 році проголосила незалежність від Сербії. Між Словенією і Хорватією склалися добросусідські відносини які, однак, затьмарює прикордонна суперечка, пов'язана з Затокою Пірану і сухопутним кордоном довжиною в 2 кілометри.

Оскільки Україна також була частиною великого об'єднання СРСР, а Словенія і Хорватія частиною Югославії, можна провести паралель між

країнами і дослідити, як вони себе почувають після розпаду і який досвід Україна може у них запозичити.

Метою роботи є аналіз зовнішньоекономічних зв'язків Хорватії та Словенії, а також дослідження торгово-економічних відносин країн з Україною.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

- вивчити теоретичні основи аналізу зовнішньоекономічних зв'язків Хорватії та Словенії, в умовах євроінтеграції;
- провести порівняльний аналіз основних складових зовнішньоекономічних зв'язків Словенії і Хорватії в умовах євроінтеграції;
- дослідити структуру та динаміку рахунку поточних операцій країн;
- охарактеризувати особливості формування фінансових рахунків Словенії і Хорватії;
- здійснити моделювання та підрахувати результат операцій Carry Trade з облігаціями Словенії і Хорватії;
- виявити особливості зовнішньоекономічних операцій Словенії і Хорватії з Україною.

Об'єктом дослідження – є економіки Словенії і Хорватії.

Предметом дослідження – є теоретичні основи та прикладні аспекти трансформації зовнішньоекономічних зв'язків Словенії і Хорватії в умовах євроінтеграції.

Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел.

Теоретичною та методологічною основою дослідження є положення, сформульовані у працях вітчизняних і зарубіжних вчених, періодичні видання та статистичні дані з офіційних сайтів. При написанні роботи були використані порівняльний, статистичний, графічний методи, метод кореляційно-регресійного аналізу.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ХОРВАТІЇ ТА СЛОВЕНІЇ

Дослідженням зовнішньоекономічних зв'язків країн займається багато вчених, серед яких є експерти МВФ, вчені з країн Європейського Союзу, США та України. Зокрема, дослідженнями регіональних платіжних балансів Хорватії займається Петар Філіпек [3]. Є кілька причин, як теоретичних, так і методологічних, а також цілком практичних, включаючи відсутність адекватних статистичних даних, особливо тих, що необхідні для побудови хорватських регіональних платіжних балансів. На шляху від ідеального до об'єктивного змісту регіональних платіжних балансів, тобто такого, що відображає наявні дані, потрібно було вирішити багато методологічних проблем та створити відповідну статистику.

Далі, аналіз платіжного балансу Хорватії виявляє регіони, які є негативними чи позитивними з точки зору припливу іноземної валюти. Хоча обсяги окремих залишків та статей цікаві самі по собі, важливо розуміти, що різні регіональні ризики монетарної політики, можливо, вимагають вибіркового підходу з боку економічної політики. Зрештою, використовуючи регіональні платіжні баланси, аналізується вплив знецінення куни на валовий внутрішній продукт регіонів. Встановлено, що при певному гіпотетичному знеціненні, якби операції з іноземною валютою трактувались за інших рівних умов у порівнянні з іншими економічними агрегатами, були б значні прибутки та збитки, що призвело б до все більшої нерівності в розвитку Хорватії.

Коли в Хорватії під час обговорення певних економічних проблем терміни метрополія та провінція використовуються як показники географії та розвитку, для наведення аргументів, які б говорили, що тим, хто живе в провінції, було б краще, якщо б вони управляли своїми економіками.

Цікаво, що регіональна теорія та теорія міжнародної торгівлі часто мали справу із подібностями та відмінностями національної економіки та меншої та більш-менш ізольованої її частини - регіону. Якщо цю теоретичну базу пристосувати до особливих вимог хорватської економічної сцени, але не тільки хорватської [4,5], можна спостерігати таке:

- регіони знаходяться на різних стадіях розвитку,
- регіональні економіки є більш відкритими, ніж національна економіка,
- економіка регіону тісніше пов'язана з економікою інших регіонів всередині національної економіки, ніж різні національні економіки між собою,
- бідніша економічна структура робить регіональну економіку чутливою до різноманітних заходів економічної політики. Крім того, регіональні особливості вимагають різних форм політики регіонального розвитку, оскільки:
- деякі регіони менш відокремлені від інформації,
- деякі регіони характеризуються високою екологічною чутливістю, - вони мають різну міську структуру [36], а також - вони мають різні моделі інновацій [37].

Також Барка [36] у своїй статті розглядає відмінності щодо застосування нейтральної та економічно-орієнтованої політики економічного розвитку. Аналіз встановлюється в контексті того, як еволюціонувало теорії з боку науковців та міжнародних організацій протягом декількох десятиліть.

Багато з раніше прийнятих аргументів були поставлені під сумнів, насамперед наслідки впливу глобалізації і міжнародної торгівлі на економіку країни, і з'явилася нова відповідь на ці питання, відповідь як на ці глобальні зміни, так і на підходи непросторового розвитку.

Досвід країн, що розвиваються, та країн Європейського Союзу використовуються як приклади того, як в цьому мінливому середовищі втручання у розвиток повинно все більше зосереджуватись на ефективності та соціальній інтеграції за рахунок акценту на територіальній конвергенції та

як стратегії повинні враховувати економічні, соціальні, політичні, та інституційне розмаїття з метою максимізації як місцевого, так і сукупного потенціалу економічного розвитку

Важливим і дуже актуальним сегментом економічної політики є регулювання відносин із зарубіжними країнами. Політика зовнішньої торгівлі та цінова політика безпосередньо переплітаються з грошово-кредитною та валютною політикою, а потім за допомогою мультиплікатора - з іншими політиками, щоб в кінцевому підсумку отримати найбільш сприятливий результат для національної економіки.

Все це в річному звіті заноситься до торгового балансу держави, що представляє систематичне представлення вартості економічних операцій (хорватських) резидентів з іноземними країнами за певний період.

У більшості країн регіональний платіжний баланс не будується, і це стосується також Хорватії. Починаючи з 2012 року, дані про імпорт та експорт країн не надходять, хоча це відбувалося впорядковано протягом п'ятдесяти років тому. І нинішня ситуація, безумовно, буде продовжуватися, оскільки сучасна валютна теорія, замість того, щоб звертатися до регіонів, викликаних грошово-кредитними проблемами в єврозоні, підтвердила і вдосконалила [7] майже забуту теорію валютної зони.

Сьогодні країнам надана свобода вибору порядку регулювання валютного курсу, якій має назву режим валютного курсу. Міжнародний валютний фонд виділяє такі основні групи режимів валютних курсів, як:

1) Режими жорсткої прив'язки (hard peg), при яких обмінний курс офіційно фіксується на основі закону чи іншого нормативно-правового акта і не може змінюватися (доларизація, валютні поради, система звичайної фіксації курсу).

2) Режими м'якої прив'язки (soft peg), при яких держава прагне зберегти певний рівень валютного курсу, не вдаючись до суворої фіксації, а лише задаючи траєкторію розвитку (горизонтальні коридори, ковзаючі прив'язки і ковзаючі коридори).

3) Режими плаваючих валютних курсів, при яких вартість валюти визначається ринком, держава в окремих випадках може впливати на неї шляхом інструментів грошово-кредитної політики (режими вільно плаваючих і регульованих плаваючих курсів) [38].

Держава в особі органів валютного регулювання встановлює режим валютного курсу, виходячи зі своїх цілей і завдань, а також реагуючи на події, що відбулися. Режим плаваючого валютного курсу куни припускає, що Банк Хорватії не може використовувати валютні інтервенції і зміна рівня ключової ставки з метою впливу на валютний курс. Однак у разі виникнення загрози фінансової стабільності національної валюти Хорватії залишає за собою право здійснення термінових зворотних операцій з іноземною валютою. До цих загроз відносяться: доларизація депозитів, стійкі девальваційні очікування, зниження фінансової стійкості хорватських кредитно-фінансових організацій.

Відповідно до проведеної Банком валютною політикою на валюту покладається роль «вбудованого стабілізатора» економіки. При зниженні валютного курсу Хорватії іноземним інвесторам стає не вигідно відкривати виробництва в країні, а імпортерам ввозити подорожчали товари з-за кордону, що дає можливість вітчизняним товаровиробникам закріпитися на ринку за рахунок підвищення цінової конкурентоспроможності продукції.

Режим плаваючого валютного курсу також є складовою режиму таргетування інфляції, проведеного Банком Хорватії для підвищення стійкості економіки країни. Низький рівень інфляції призводить до стабільності цін, підвищенню довіри громадян до національної валюти і як наслідок до його зміцненню, що передбачає наявність непрямого регулювання валютного курсу державою.

Таким чином, механізм формування валютних курсів безпосередньо залежить від держави і його валютної політики. Більшість курсів валют розвинених країн змінюються і знаходяться в постійному русі, чуйно реагуючи на зміну економічної кон'юнктури. Держава може впливати на

зміцнення курсів валют за допомогою механізмів кредитно-грошового регулювання, таких як валютні інтервенції, зміна процентних ставок. Не дивлячись на те, що Хорватія перейшла до вільно плаваючого валютного курсу, деякі операції CNB, вироблені з метою стабілізації і регулювання економіки і окремих її показників, можуть впливати і на валютний курс.

Величина валютного курсу визначається на валютному ринку. Тут під впливом ринкового механізму узгоджуються інтереси продавців і покупців валютних цінностей та встановлюється рівноважна ціна на валюту. Провідними учасниками валютного ринку є центральні та комерційні банки, валютні біржі, спекулянти, експортери та імпортери і фінансові та інвестиційні компанії [38].

Громадяни країни також є учасниками валютного ринку, приймаючи рішення в якій валюті або активах вони будуть зберігати свої заощадження, щоб не тільки не втратити їх, а й отримати дохід. Досягти цієї мети можна лише вкладаючи в валюти зі зростаючим курсом.

Отже, кожен учасник валютного ринку здійснює операції купівлі-продажу тієї чи іншої валюти, переслідуючи власні цілі. І всі вони приймають рішення виходячи їх аналізу факторів, що впливають на валютний курс.

Курс національної валюти і фактори, будь-яким чином впливають на нього, тісно пов'язані. До таких факторів можна віднести:

- іноземні інвестиції;
- рівень ВВП;
- інфляцію та інші макроекономічні показники.

Крім впливу перерахованих вище факторів на валютний курс, останній також впливає на ці фактори.

Сьогодні у зарубіжних економістів немає єдиної думки з приводу значущості впливу окремих факторів на курс хорватської валюти. Це питання залишається дискусійним.

Дослідниками виділені дві групи чинників - структурні і кон'юнктурні.

Структурні фактори - фактори, що діють в довгостроковому періоді (конкурентоспроможність товарів на світовому ринку, стан платіжного балансу, купівельна спроможність валюти, темпи інфляції, рівень відкритості економіки, режим валютного курсу).

Кон'юнктурні чинники - чинники, які діють в короткостроковому періоді (спекулятивні операції, сезонність, кризи, стихійні лиха, і ін.).

Kearns. J [39] виділяє інші фактори, що впливають на валютний курс:

1) Темп інфляції: чим він вищий, тим нижче курс валюти. Зростання інфляції викликає зниження купівельної спроможності грошової одиниці, а це, в свою чергу, призводить до зниження курсу грошової одиниці.

2) Стан платіжного балансу країни. При позитивному сальдо платіжного балансу курс валюти росте, при пасивному - знижується.

3) Різниця в процентних ставках. Цей показник впливає на міжнародний рух капіталу. Чим нижче вартість кредиту і чим вища доходність вкладень, тим більше іноземного капіталу приваблює країна.

4) Діяльність валютних ринків в частині спекуляцій. Впливає на короткострокову динаміку валютного курсу.

5) Ступінь довіри до валюти на світових ринках. Вона визначається станом економіки та політичною обстановкою. При цьому враховується динаміка економічних показників (в т.ч. офіційні прогнози).

6) Валютна політика країни і можливість держави впливати на валютний курс.

Також в системі класифікації факторів розрізняють внутрішні (що формуються всередині країни) і зовнішні (що формуються за її межами). Нами пропонується ввести також класифікацію за можливості впливу на керовані і некеровані.

Крім фундаментальних факторів, перерахованих вище, на курс національної валюти істотно впливає і зміни в доходах громадян країни, а також зміни смаків споживачів товарів.

Що стосується факторів, що впливають безпосередньо на курс хорватської куни, в науковій літературі виділяють наступні з них [40]:

1) Політична ситуація в регіоні. Від політики держави безпосередньо залежать валютні відносини. Саме держава визначає режим валютного курсу в країні, формує органи валютного контролю та визначає рівень їх повноважень.

2) Довіра громадян до національної валюти. У разі невпевненості громадян у стабільності національної валюти, обсяг вкладів і активів, виражених в ній скорочується. Це призводить до падіння курсу та купівельної спроможності хорватської куни. Також важливе значення довіри іноземних інвесторів і громадян до хорватської куни. На даний момент ситуація склалася таким чином, що купівельна спроможність хорватської валюти, в порівнянні з євро і доларом, низька.

Валютний курс дуже складна одиниця, на яку впливає безліч факторів різного роду - внутрішні і зовнішні, пов'язані з економікою країни і діяльністю спекулянтів, піддаються і не піддаються прямому впливу. Розуміння причини зміни валютного курсу в силу дії конкретного фактора дає можливість державі впливати на валютний курс і стабілізувати економічну ситуацію в країні.

Тим не менше, навіть поряд із цими важливими теоріями, деякі цілком буденні запитання будуть і надалі шукати відповіді.

У багатьох методологічних документах, які зазвичай публікуються центральними банками (для хорватських - CNB, Річні звіти), є визначення кожної позиції балансу та списки резидентів, які зобов'язані надати дані до центрального банку та статистичного управління.

В академічних статтях регіональний платіжний баланс згадується у трьох їх аспектах: коли регіони розуміються як держави, що належать до економічних, політичних чи географічних груп; в контексті дискусій щодо теорії оптимальних валютних зон, і коли доводиться, що обговорення

регіональних платіжних балансів насправді не потрібне, а обговорення спрямоване на регіональні баланси поточних операцій.

Отже, тема регіональних платіжних балансів взагалі не стоїть на порядку денному ні теорії, ні практики. Раз на рік щороку хорватські експортери збираються [1]. Невтомно вони повторюють свою вимогу про корекцію курсу куни. Вгору, звичайно, адже, і тут з ними треба погодитися, експорт повинен мати позитивний вплив на всю економіку. Але наслідки цього вимаганого знецінення для решти учасників економічного життя не згадуються, а також немає жодного слова про імпортерів, наприклад.

Кілька разів на рік щороку боржники з позиками, деномінованими в іноземній валюті або в кунах з валютним застереженням, збираються разом [5], які, логічно, хочуть, щоб обмінний курс не змінювався, або якщо він повинен бути, потім на нижчий рівень, рівень на кілька років тому. Також ця група інтересів не звертає ніякої уваги у своїх розрахунках курсу на інші; будь-яка згадка про депозити в іноземній валюті є для них анафемою. Для теми цієї статті важливо, щоб вони обоє та всі інші жили і заробляли собі на життя в конкретному просторі, в регіонах, в округах і багато в чому поділяли долі власного економічного оточення. .

Саме сектор державного управління на всіх його рівнях робить принципову різницю між національним та регіональним платіжним балансом [36].

Усі інші резиденти з національного платіжного балансу також є в регіональній: нефінансові корпорації, фінансові корпорації (крім монетарних установ), домогосподарства та іноземні країни. Якщо розглядати терміни більш вузьких залишків, що складають платіжний баланс, залишок поточних операцій (за винятком державних трансфертів) за своїм змістом однаковий для національного та регіонального рівня. Різниця полягає лише в географічному масштабі. Тут перелічені всі операції, що проводяться в сегменті товарів, послуг та переказів в іноземній валюті або в кунах. Звичайно, це суттєво відрізняється від регіональних корпоративних рахунків,

і міжрегіональні операції куни трактуються як торгівля регіону із «закордоном».

Все сказане щодо залишку поточних операцій також стосується довгострокового балансу капіталу в залишках капіталу та фінансових операцій, природно, крім статті державних позик та інших позик. Усі реальні та портфельні інвестиції до або з іноземних країн, що мають своє походження або призначення в регіоні, також можуть бути зафіксовані в регіональному платіжному балансі.

Усі фінансові операції резидентів регіону в іноземній валюті або в кунах з валютним застереженням є змістом цього сегменту регіональних залишків капіталу та фінансових операцій.

Нарешті, рахунок резервів. З причин, зазначених вище (рівень загального уряду), він не існує на регіональному рівні. Замість резервів у регіональному платіжному балансі відображається баланс надходжень та відтоків іноземної валюти. Як уже зазначалося, платіжний баланс - це систематичне представлення цінностей економічних операцій резидентів з рештою світу за певний період. Регіональні платіжні баланси, як зазначено в цьому документі, вимагають нового визначення. Вони являють собою систематичне зображення вартості економічних операцій резидентів регіонів, які незалежно від того, здійснюються вони з іноземними країнами чи з вітчизняними резидентами, здійснюються в іноземній валюті або у національній валюті із застереженням в іноземній валюті в даний період. Таким чином, значною мірою їх можна вважати залишками в іноземній валюті.

Поки Словенія продовжує своє посткризове відновлення, зростання залишається значно вище середнього по Єврозоні, чому сприяє обґрунтована політика. Очікується, що в найближчій перспективі зростання буде стабільним, хоча середньострокові перспективи будуть обмежені несприятливими демографічними прогнозами.

Отже, в майбутньому влада повинна скористатися позитивним економічним циклом для поглиблення фіскальних та структурних реформ, відновлення фіскальних буферів та збільшення зростання продуктивності праці.

Необхідно зберегти прибутки від минулої фіскальної консолідації, а також уникати проциклічної фіскальної експансії. МТО структурного бюджетного балансу є відповідним якорем, і це допоможе поступово знизити високий державний борг до 60 відсотків ВВП та створити фіскальні буфери.

Враховуючи високі поточні економічні показники та позитивний розрив у виробництві, більші витрати слід компенсувати за рахунок фіскальних заощаджень в рамках структурних реформ. Існує можливість для проведення фіскальних реформ, що призводить до постійних заощаджень при модернізації державних операцій. Ці реформи допомогли б пом'якшити середньостроковий фіскальний вплив несприятливих демографічних прогнозів. Вони повинні зосередитися на пенсіях, охороні здоров'я, освіті та фонді оплати праці. Вони повинні доповнюватися перебалансуванням податку, що сприяє зростанню, від сплати внесків на соціальне страхування до податків на майно та раціоналізацією податкових витрат.

Зовнішня позиція Словенії у 2019 році оцінювалася як значно сильніша, ніж у попередні роки, але очікується, що поточний рахунок повернеться до своєї норми в середньостроковій перспективі. Оскільки Чиста міжнародна інвестиційна позиція все ще є відносно велика і негативна, великий профіцит поточного рахунку допомагає зменшити зовнішні вразливості та відображає необхідне зменшення заборгованості приватного сектору.

Очікується, що профіцит поточного рахунку Словенії пом'якшиться, оскільки споживання та інвестиції повністю відновляться після кризи, а Чиста міжнародна інвестиційна позиція покращиться.

У зв'язку з цим політика вирішення застарілих проблем та реформи ринку товарів та послуг можуть прискорити відновлення інвестицій.

Фінансова стабільність покращилася завдяки рішучій реструктуризації хворих банків та зваженій макроекономічній політиці.

Керівні принципи та наглядовий діалог Банку Словенії (BOS) та наглядовий діалог, а також заходи, запроваджені Європейським центральним банком для трьох безпосередньо контрольованих установ, допомогли банкам досягти прогресу у вирішенні проблемних кредитів. Комерційні банки прийняли ініціативне управління своїми проблемними кредитами, і наглядові органи повинні продовжувати заохочувати та підтримувати ці зусилля.

РОЗДІЛ 2

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ СЛОВЕНІЇ І ХОРВАТІЇ

2.1. Аналіз поточного рахунку Словенії і Хорватії

У 2020 року порівняно з 2019 роком, виходячи з сезонно скоригованих даних, профіцит товарного рахунку у Словенії зріс до 2,8 млрд. дол. США, тоді як залишок товарного рахунку у Хорватії був від'ємний та склав 9 млрд. дол. США.

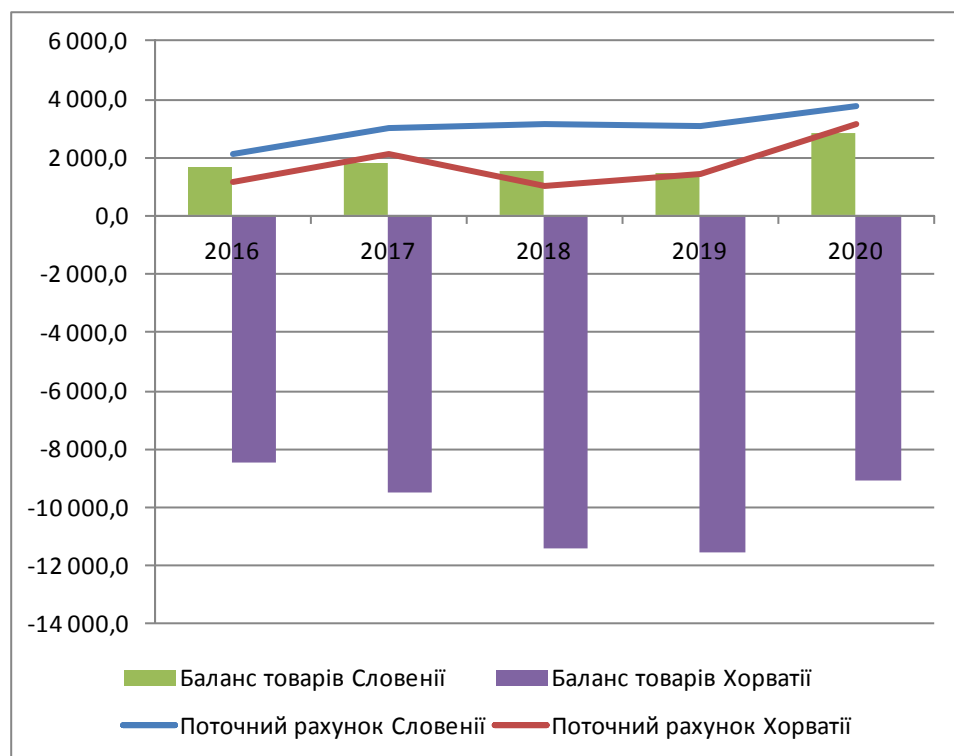

Рис. 2.1. Динаміка поточного рахунку та балансу товарів Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [13-16]

Якщо подивитися на динаміку показників, можна побачити, що в Хорватії у період 2016-2020 років від'ємний баланс товарів, тоді як в Словенії на протязі усього періоду показник позитивний.

У випадку з поточним рахунком, в цілому в обох країнах він позитивний. Як можемо помітити, рахунок поточних операцій Хорватії

менший за словенський, але в 2020 році є тенденція до збільшення цього показника.

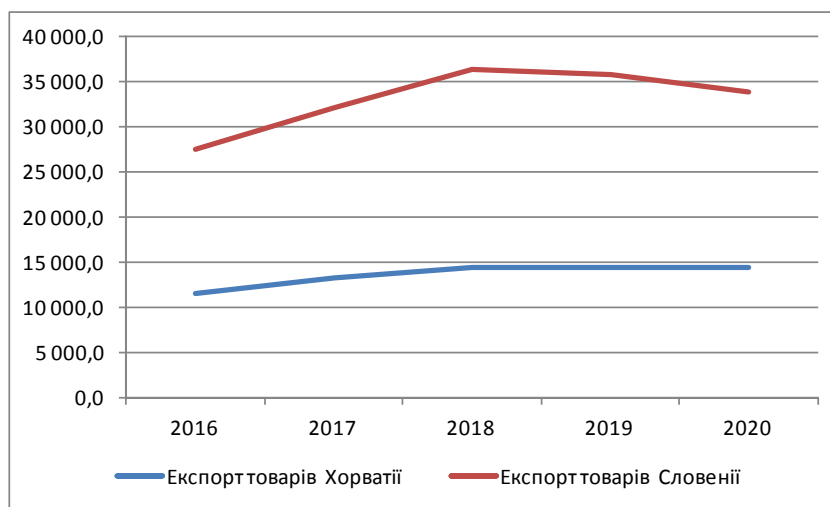

Рис. 2.2. Динаміка статті експорту товарів Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [15-16]

Якщо подивитися на динаміку показників експорту країн, можна побачити, що в Хорватії показник стабільний на протязі усього періоду, лише у 2016-2017 він збільшився на 2,5 млрд. дол. США. У випадку з Словенією також маємо хвилеподібну динаміку: до 2018 року він зростає, після чого зменшувався у 2019-2020 рр.

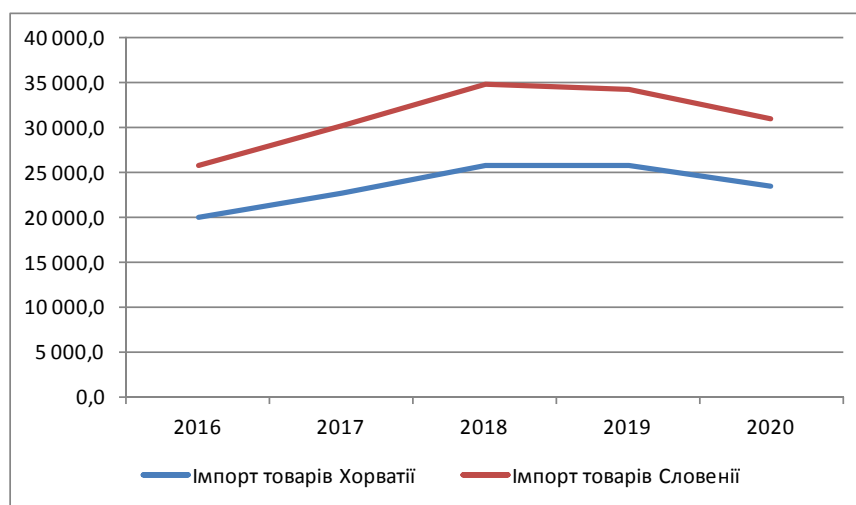

Рис. 2.3. Динаміка статті імпорту товарів Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [15-16]

Якщо подивитися на динаміку показників, можна побачити, що в Хорватії у період 2016-2017 та 2018-2019 років значення зростало, решту часу він демонстрував зменшення. У випадку з Словенією також маємо хвилеподібну динаміку: до 2018 року він знижувався, після чого помітний ріст значення у 2019 році, і потім знову спостерігається тенденція до зниження рахунку поточних операцій.

Баланс послуг в обох країнах позитивний, складає 11 млрд. дол. США для Хорватії та 2,3 млрд.дол. США в Словенії.

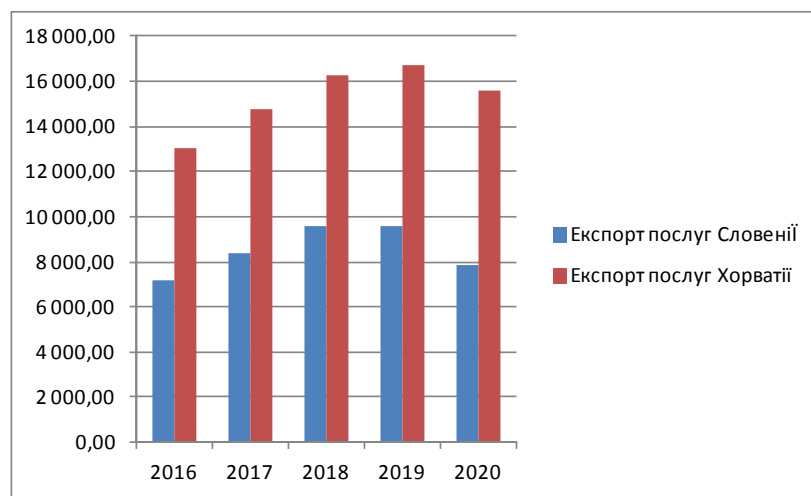

Рис. 2.4. Динаміка статті експорту послуг Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [17-18]

Експорт послуг Хорватії збільшувався до 2019 року, але в 2020 році значно скоротився, такий самий тренд можливо побачити і з експортом послуг Словенії.

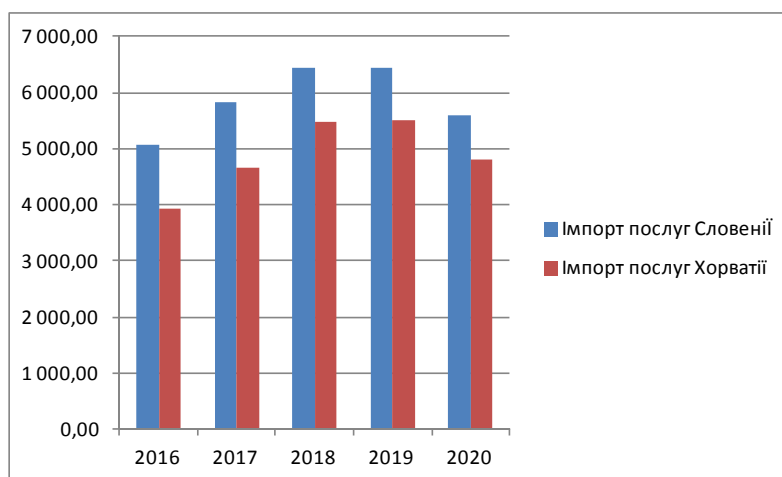

Рис. 2.5. Динаміка статті імпорту послуг Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [17-18]

Щодо імпорту послуг, показники обох країн мають однаковий тренд, до 2019 року показники імпорту послуг збільшувалися, та складали 6,5 млрд дол. США для Словенії та 5,5 млрд дол. США для Хорватії відповідно. В 2020 році ці показники зменшилися та складали вже 5,5 млрд дол. США для кожної країни відповідно.

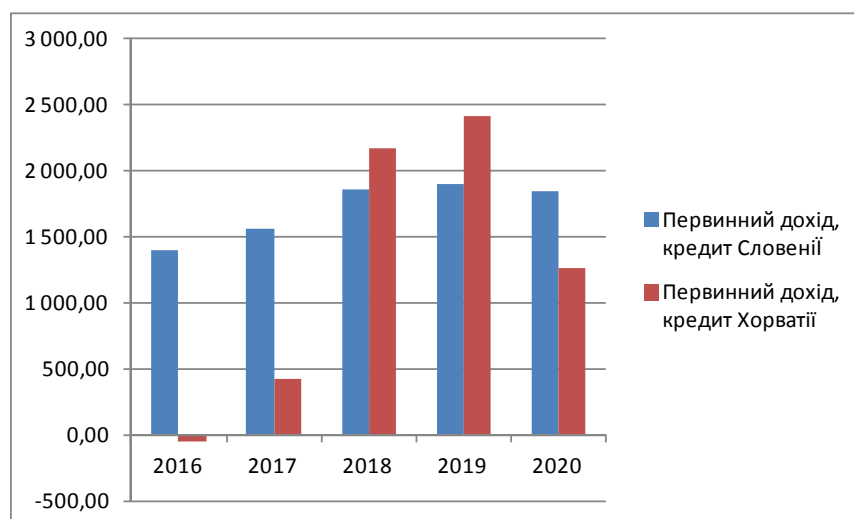

Рис. 2.6. Динаміка статті первинного доходу (кредит) Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [19-20]

Розглянемо первинний дохід – розділ оплати праці – в Хорватії фіксуємо значення у 2018-2019 роках, в Словенії цей показник майже не змінювався протягом 2018-2020 років.

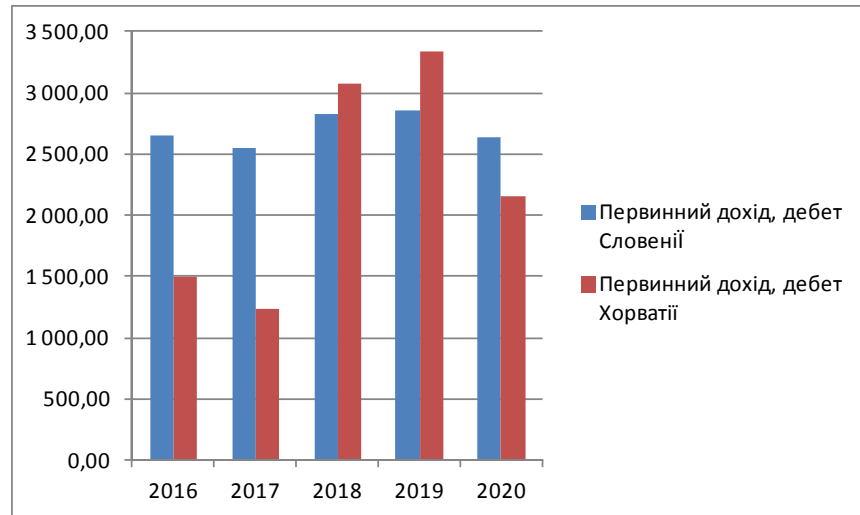

Рис. 2.7. Динаміка статті первинний доходу (дебет) Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [19-20]

Коливання показнику первинних доходів (дебет) у Словенії майже немає, показники складають приблизно 2,5 млрд дол. США протягом усього періоду 2016-2020 рр., в Хорватії можливо побачити значне зростання цього показнику у 2018-2019 роках.

Баланс рахунку первинних доходів має невеликий дефіцит 1,1 млрд. дол. США для Хорватії та 8 млрд. дол. США, тоді як дефіцит рахунку вторинного доходу поглибився в Словенії до 2,3 млрд. дол. США, а в Хорватії він склав профіцит у 600 млн. дол. США.

Що стосується вторинного доходу, то значне падіння спостерігалось лише за кредитними операціями, дебетові операції залишались майже незмінними. Однак, оскільки Хорватія та Словенія частково скасували

заходи стримування, падіння було менш значним, ніж на початку 2020 року. Найбільше вплинуло на торгівлю послугами, зокрема подорожі.

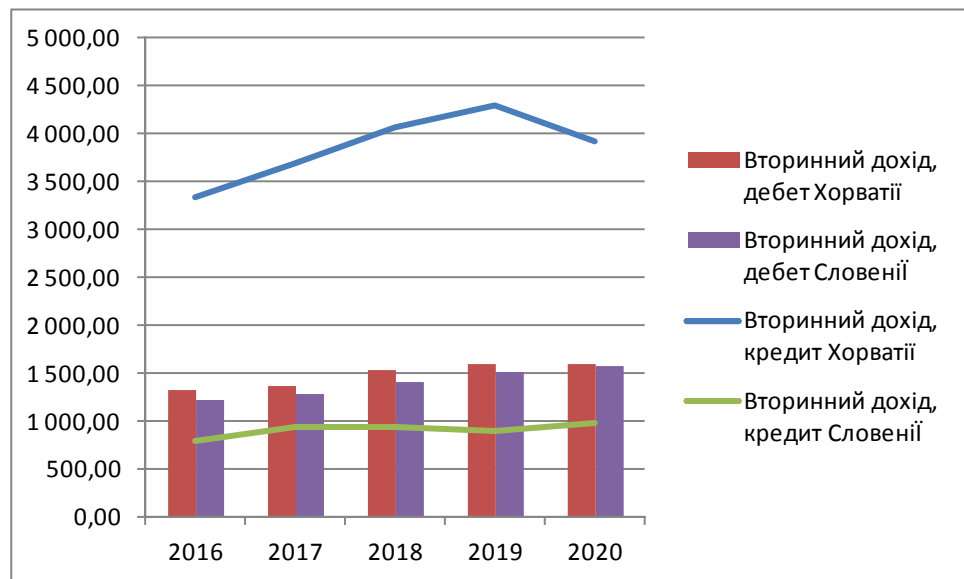

Рис. 2.8. Динаміка статті вторинного доходу Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [21-22]

Надлишок, зафіксований на рахунку послуг, в основному був результатом надлишків у телекомунікаційних, комп'ютерних та інформаційних послугах, транспорті, подорожах, фінансових послуг, виробничих послуг з фізичних вкладень, що належать іншим, страхові та пенсійні послуги, будівництво та послуги з технічного обслуговування та ремонту, частково компенсована дефіцитом плати за використання інтелектуальної власності та інших ділових послуг, що включає дослідження та розробки, професійні, управлінські консультації, технічні послуги, пов'язані з торгівлею та інші ділові послуги.

Якщо розглянути сумарні значення кредитних та дебетових операцій за компонентами поточного рахунку платіжного балансу, слід зауважити, що завдяки продовженню заходів стримування та протидії COVID-19 у

державо-членах Європейського Союзу, а також загалом у всьому світі, як кредитні, так і дебетові операції значно зменшились у 2020 року порівняно з тим же кварталом попереднього року щодо товарів, послуг і первинного доходу.

Можна визначити наступні спеціалізації країн, що досліджуються: Хорватія (переважно з іншими діловими послугами, подорожами та транспортом), Словенія (головним чином з оплатою за користування інтелектуальною власністю, фінансовими послугами, страховими та пенсійними послугами та виробничими послугами на фізичні вкладення, що належать іншим особам).

2.2. Аналіз фінансового рахунку і рахунку капіталу Словенії і Хорватії

Проаналізуємо рахунок операцій з капіталом та основних статей фінансового рахунку платіжних балансів Словенії та Хорватії.

Необхідно зауважити, що основними факторами впливу на сальдо фінансового та рахунку операцій з капіталом можуть бути диференціал відсоткових ставок у країні та за кордоном, економічні та політичні ризики володіння вітчизняними або іноземними активами, а також державна політика стосовно інвестицій іноземними громадянами у вітчизняні активи.

Почнемо з огляду рахунку операцій з капіталом Словенії та Хорватії за аналізований період, тобто за 2016 – 2020 роки – період до пандемії та її самий початок (див. рис. 2.9).

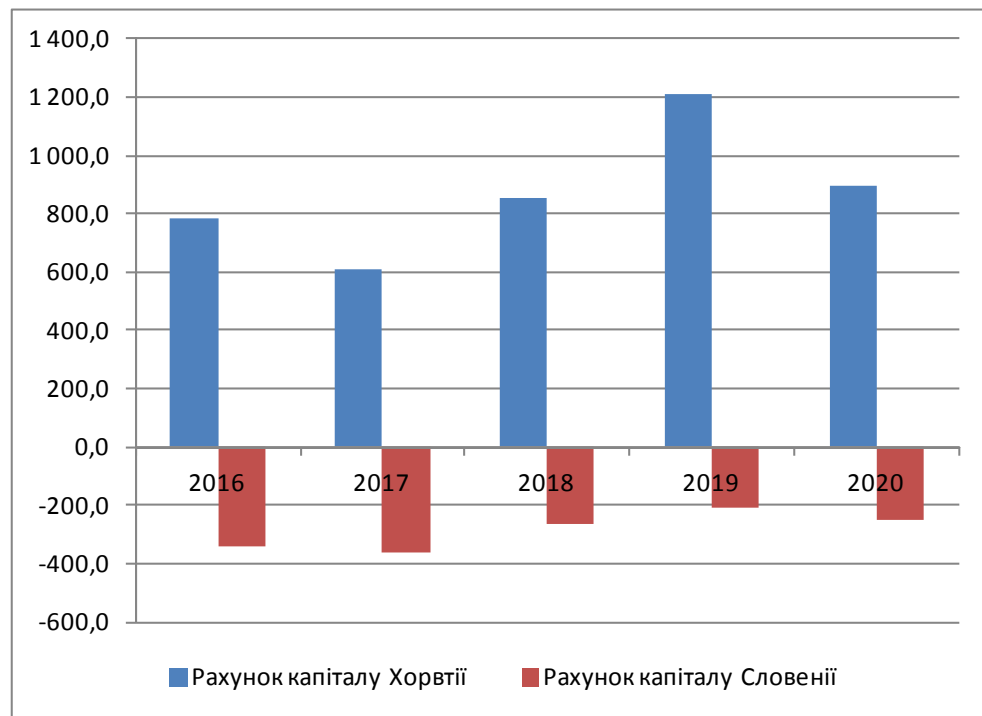

Рис. 2.9. Динаміка рахунку капіталу Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [23, 24]

Рахунок капіталу в Хорватії позитивний на протязі 2016-2020 рр, та складав 900 млн. дол. США за 2020 рік, в Словенії він склав -251 млн. дол. США та був від'ємний з 2016 року пл. 2020 рік.

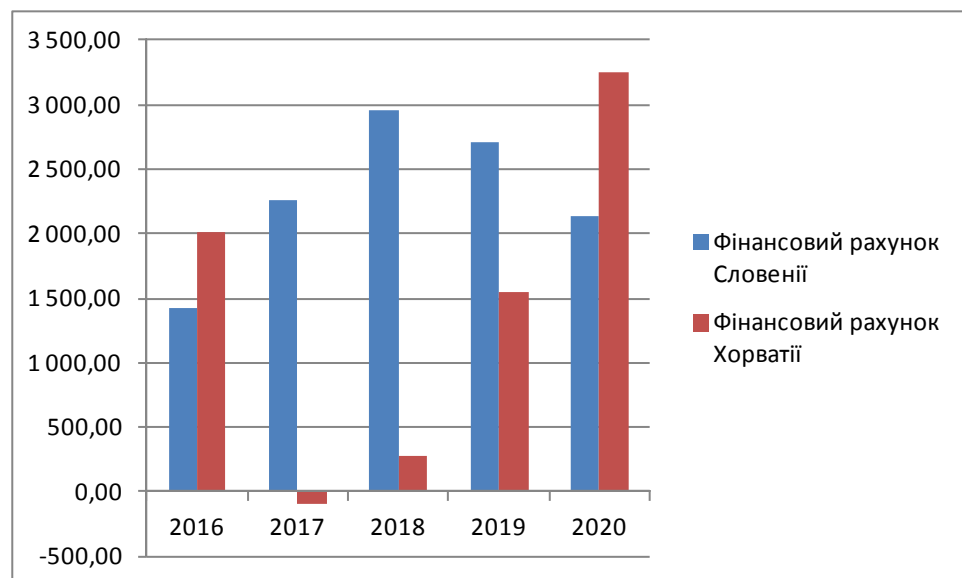

Рис. 2.10. Динаміка фінансового рахунку Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [25, 26]

Фінансовий рахунок Словенії має позитивні значення з 2016 року, в 2018 році бачимо збільшення фінансового рахунку завдяки збільшенню обсягів інших інвестицій,

На рисунку 2.11 побачимо динаміку прямих інвестицій Хорватії та Словенії.

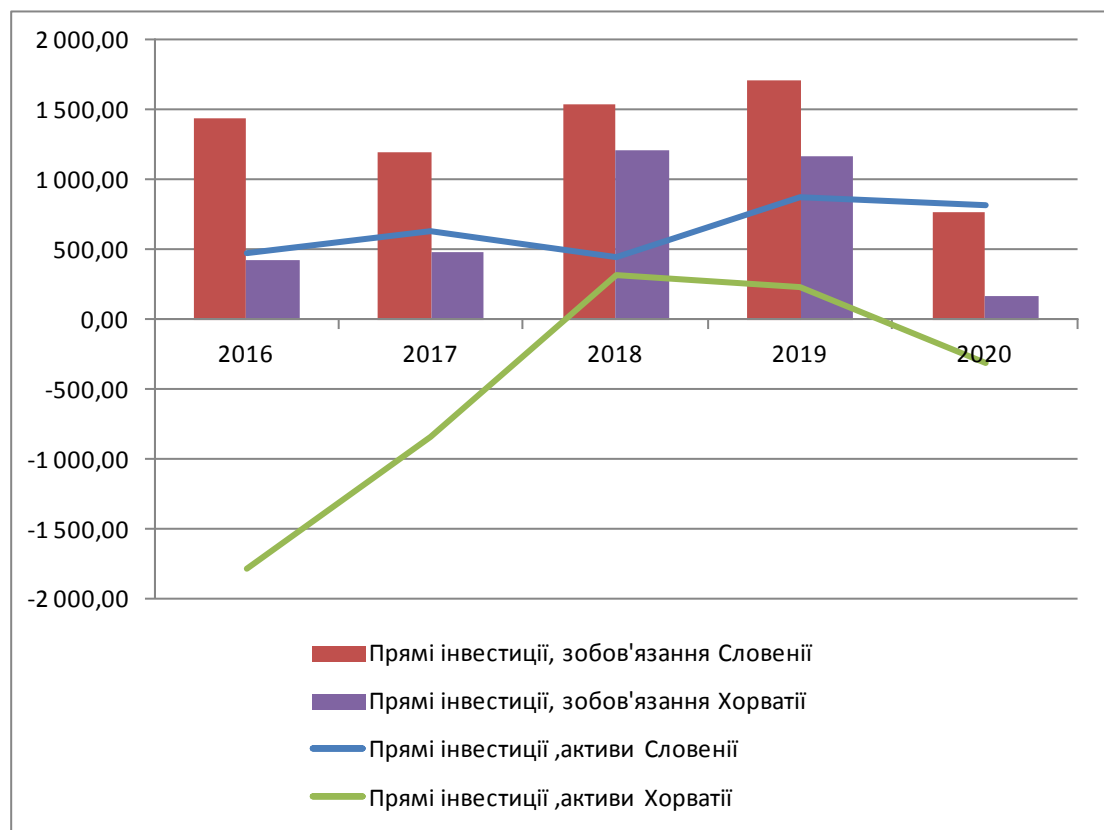

Рис. 2.11. Динаміка прямих інвестицій Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [25, 26]

У 2020 році активи прямих інвестицій, що зберігаються за кордоном інвесторами з Хорватії були від'ємні та склали -314 млн.дол. США , в Словенії зросли до 818 млн.дол. США, тоді як зобов'язання Словенії склали 764 млн.дол. США, а Хорватії - 172 млн.дол. США. Зобов'язання збільшувалися до 2020 року в обох країнах, але в 2020 році бачимо різке зменшення цього показнику.

На рисунку 2.12 побачимо динаміку портфельних інвестицій Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки.

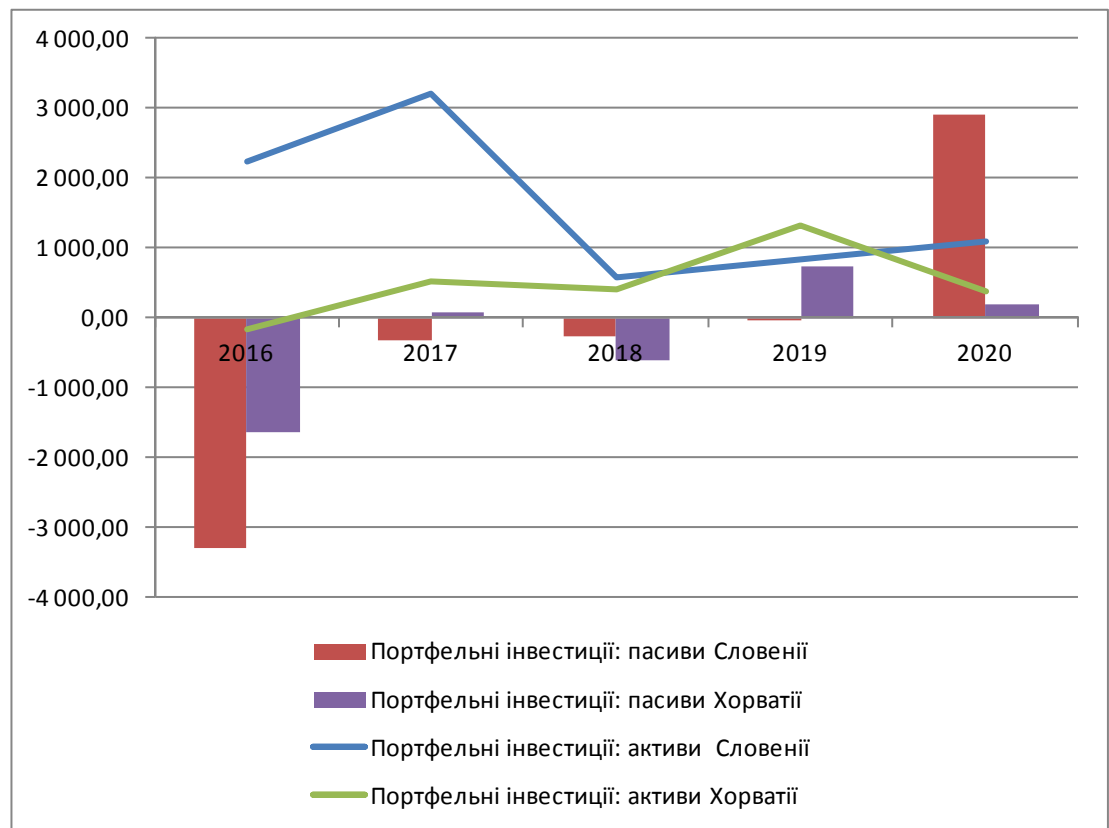

Рис. 2.12. Динаміка прямих інвестицій Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [25, 26]

Сальдо портфельних інвестицій Словенії було негативним та складало 1,7 млрд. дол. США у 2020 році. Сальдо портфельних інвестицій Хорватії було позитивним та складало 180 млн.дол. США в активах.

Активи портфельних інвестицій Словенії за кордоном збільшилися на 160 млн.дол. США порівняно з 2019 роком, а також зобов'язання портфельних інвестицій Словенії до решти світу склали 2,9 млрд. дол. США. У Хорватії ми спостерігаємо скорочення активу портфельних інвестицій порівняно з 2019 роком, майже на 1 млрд дол. США., а пасиви скоротилися на 550 млн дол. США у 2020 році, порівняно з відповідним періодом 2019 року.

На рисунку 2.13 побачимо динаміку інших інвестицій Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки.

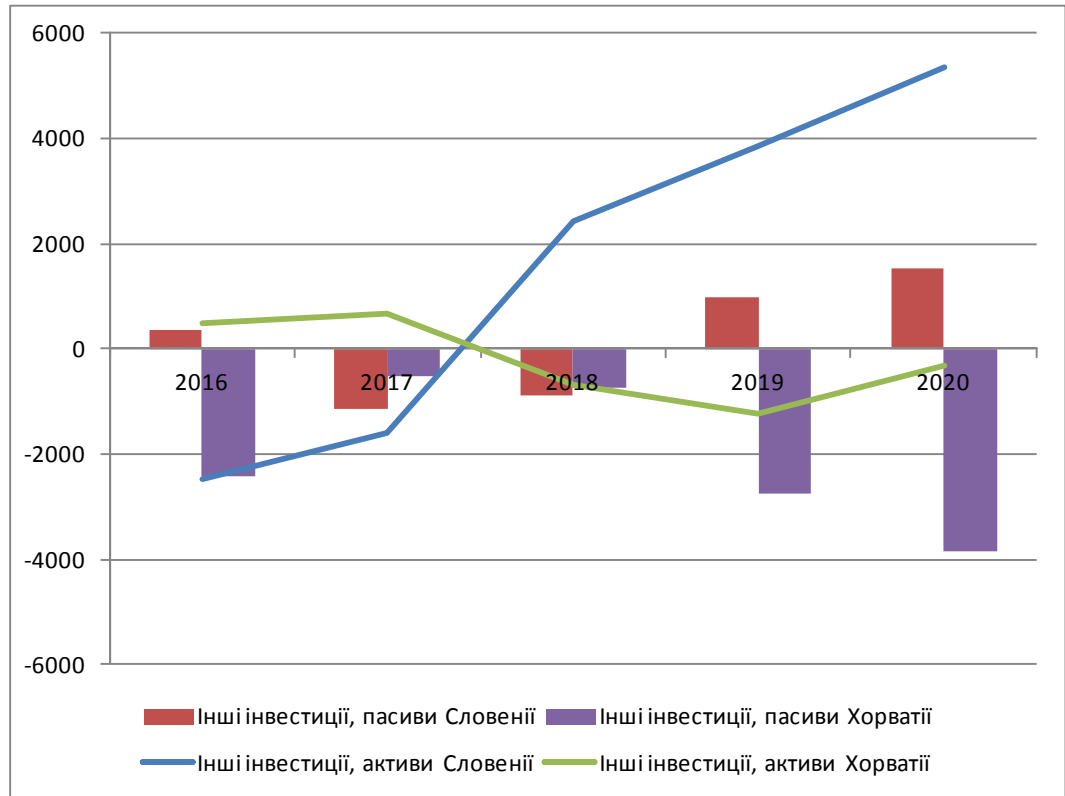

Рис. 2.13. Динаміка прямих інвестицій Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [11, 12]

Інші інвестиції у 2020 році зафіксували чистий відтік -300 млн.дол. США, та пасиви також були від'ємні в Хорватії і склали 3,83 млрд. дол. США. Словенія навпаки показала значний прилив 5,4 млрд дол. США, а пасив склав 1,5 млрд. дол. США.

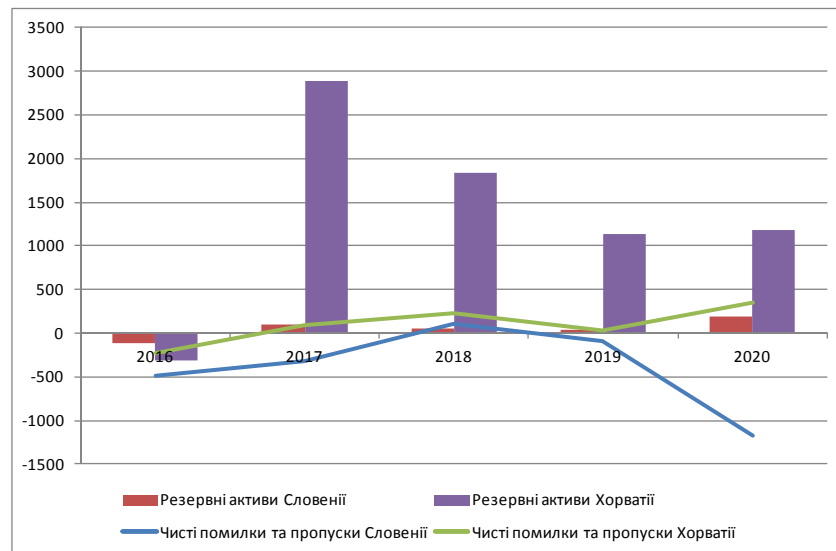

Рис. 2.14. Динаміка резервних активів та чисті помилки та пропуски Хорватії та Словенії за 2016-2020 роки, млн. дол. США

Джерело: [25, 26]

Резервні активи Словенії збільшилися до 192 млн.дол. США, щодо Хорватії то активи збільшилися до 1,177 млрд. дол. США. У 2016 році цей показник був від'ємний в обох країнах, а з 2017 року він був позитивним . Для Хорватії цей показник зменшувався з 2,9 млрд дол. США у 2017 до 1,177 млрд дол. США у 2020 році, в Словенії цей показник майже не змінювався та складав 95 млн дол. США у 2017 році, 58 млн дол. США у 2018 році та 42 млн дол. США в 2019 році.

Проаналізувавши статтю помилок та пропусків можливо побачити що вони мають схожий тренд для обох країн, але останні роки в Словенії цей показник був від'ємним, а в Хорватії позитивним.

2.3 Моделювання та результат операцій «Carry Trade» з облігаціями Хорватії та Словенії

Торгівля валютою, як правило, визначається як міжбанківська позиція з кредитним плечем, призначена для використання переваг різниці процентних ставок та низької волатильності.

Стратегія передбачає позику коштів під низькою процентною ставкою в одній валюті (валюта фінансування) та придбання більш дохідного активу в іншій (цільова валюта).

Попередньо, стратегія є вигідною лише до тих пір, поки не очікується, що прибуток від диференціалів процентних ставок буде завалений рухом курсу валют у коротко- та середньостроковій перспективі. Використання кредитного плеча робить ці позиції особливо чутливими до змін курсів валют або диференціальних процентних ставок.

Існує безліч способів здійснення торгівельних операцій, кожен із різних наслідків для того, що можна простежити в різних джерелах даних. Найпростіший підхід, який особливо важливий для інвестування в активи, що розвиваються, передбачає обмін позичковими коштами на цільову валюту на спотовому ринку.

Цільова валюта може зберігатися в деяких короткострокових активах (таких як банківський депозит або короткострокові державні папери) до погашення. Інший підхід спирається на деривативні контракти, включаючи ф'ючерси на іноземну валюту, форвардні формати та своп процентних ставок, а також більш складні варіанти. Крім того, ці стратегії, швидше за все, призведуть до хеджування, що може призвести до збільшення обсягів торгів на готівковому ринку та ринках деривативів.

В таблиця 2.1. та 2.2. можливо побачити динаміку доходності облігацій та відсоткової ставки по кредитам в Хорватії та Словенії.

Таблиця 2.1

**Дохідність операцій Carry Trade з облігаціями та відсоткова ставка
Словенії**

	2016	2017	2018	2019	2020
Облігації строком на 1 рік	0,06	-0,176	0,156	-0,322	-0,423
Облігації строком на 5 років	0,034	0,062	0,446	-0,119	-0,424
Облігації строком на 10 років	0,886	1,168	0,952	0,113	-0,052
Відсоткова ставка	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25

Джерело: [27-29]

Нарощування цих позицій, як правило, сприяє стабільному зміцненню цільових валют (пов'язаних з високими процентними ставками) та послабленню валют фінансування (пов'язаних з низькими процентними ставками), проти прогнозів гіпотези про непокритий процентний паритет. Однак, коли зміни очікуваних процентних ставок або волатильність призводять до раптового припинення переносних операцій, існує тенденція до знецінення цільових валют, а валюти фінансування різко зростають.

Дохідність операцій Carry Trade з облігаціями Словенії від'ємна за 2020 рік, порівняно з облігаціями Хорватії, де вона має знак плюс.

Аналізуючи дохідність облігацій Словенії можливо зробити висновки, що операції керрі-трейд не принесуть дохідності в цій країні, якщо кредитуватися в Хорватії чи в будь-якій іншій країні, бо дохідність облігацій від'ємна.

На таблиці 2.2 побачимо дохідність облігацій Хорватії та відсоткову ставку в країні.

Таблиця 2.2

**Дохідність операцій Carry Trade з облігаціями та відсоткова ставка
Хорватії**

	2016	2017	2018	2019	2020
Облігації строком на 1 рік	0,77	0,33	0,04	0,03	0,02
Облігації строком на 5 років	2,304	1,665	1,117	0,306	0,598
Облігації строком на 10 років	3,803	2,735	2,179	1,253	0,996
Відсоткова ставка	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25

Джерело: [27-29]

Аналізуючи показники дохідності операцій з облігаціями Хорватії має знак «+», але у 2020 році ця дохідність складала в середньому 0,02 %, а відсоткова ставка по кредитам в Словенії складає 0,25 % - тобто операції керрі-трейд з цінними паперами Хорватії не принесуть дохід.

Далі проведемо статистичний аналіз впливу обсягів експорту та імпорту товарів на поточний рахунок Словенії та Хорватії. В першій моделі були відібрані такі показники:

GDP – ВВП Словенії,

CA - баланс поточних операцій

FA – фінансовий рахунок

CapA – баланс капіталу

Підчас розрахунків та побудови регресії модель була не релевантною ($Rsq < 20\%$, коефіцієнти Стюдента та Фішера менші за критичні), тому були вибрані наступні показники:

slovcuracc - баланс поточних операцій Словенії

exports – експорт товарів зі Словенії

imports – імпорт товарів до Словенії.

Модель має такий загальний вид:

$$\text{slovcuracc} = \beta_1 * \text{exports} + \beta_2 * \text{imports} \quad (2.1)$$

β - коефіцієнти моделі.

Дані в моделі з 2015 по 2020 рік.

В таблиці 2.3 представлена кореляційна матриця:

Таблиця 2.3

Кореляційна матриця для моделі для Словенії

	slovcuracc	exports	imports
slovcuracc	1,0000		
exports	0,6312	1,0000	
imports	0,3482	0,9442	1,0000

Джерело: Складено автором

Виходячи з даних кореляційної матриці можна помітити кореляцію між незалежними змінними та залежною змінною. На основі аналізу можливо побудувати таку залежність:

Отримана модель має такий вигляд

$$\text{slovcuracc} = 1,13 * \text{exports} - 1,07 * \text{imports} - 1006 \quad (3.2)$$

$$(17,41^{***}) \quad (-14,26^{***})$$

Згідно результатів моделі на зміну балансу поточних операцій позитивно впливає експорт та негативно впливає імпорт товарів. Взаємозв'язок між залежною змінною і імпортом товарів є зворотнім, тобто при збільшенні імпорту баланс поточних операцій буде скорочуватися, між експортом та балансом поточних операцій існує пряма залежність – тобто збільшення експорту призводить до збільшення балансу поточних операцій. Враховуючи бета-коефіцієнти - вплив експорту на баланс є більш високим.

В цілому модель має показники у рамках вимог, високі Т-статистику та коефіцієнт Фішера 173,38, а 96,39% значення Rsq показує, що модель релевантна.

Побудуємо таку модель для Хорватії:

Crocuracc - баланс поточних операцій Хорватії

exports – експорт товарів зі Хорватії

imports – імпорт товарів до Хорватії.

Модель має такий загальний вид:

$$\text{Crocuracc} = \beta_1 * \text{exports} + \beta_2 * \text{imports} \quad (3.3)$$

β - коефіцієнти моделі.

Дані в моделі з 2015 по 2020 рік.

В таблиці 2.4 представлена кореляційна матриця

Таблиця 2.4

Кореляційна матриця для моделі для Хорватії

	crocuracc	exports	imports
crocuracc	1.0000		
exports	0.6575	1.0000	
imports	-0.0376	0.6927	1.0000

Джерело: Складено автором

Виходячи з даних кореляційної матриці можна помітити великий рівень кореляції між експортом товарів з Хорватії та балансом поточних операцій. На основі аналізу можливо побудувати таку залежність:

$$\text{slovcuracc} = 1,97* \text{exports} - 0,94* \text{imports} - 3503 \quad (3.4)$$

$$(10,77^{***}) \quad (-7,77^*)$$

Вибрана модель має показники у рамках вимог, високі Т-статистику та коефіцієнт Фішера 58,14, а 89,94% значення Rsq показує, що модель релевантна.

Враховуючи результати можливо зробити такі висновки: експорт товарів позитивно впливає на баланс поточних операцій, а імпорт зменшує обсяги балансу поточних операцій. Після дослідження показників регресії можливо стверджувати що модель є релевантною, показники перевищують мінімальні коефіцієнти Фішера та Стьюдента для відповідних змінних.

Позитивний вплив експорту на баланс поточних операцій майже вдвічі перевищує негативний вплив імпорту в Хорватію.

РОЗДІЛ 3

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ СЛОВЕНІЇ ТА ХОРВАТІЇ З УКРАЇНОЮ

Незважаючи на негативні прогнози у зв'язку з надзвичайним епідеміологічним станом, викликаним світовою пандемією COVID-19, у 2020 році об'єми взаємної торгівлі товарами і послугами між Словенією і Україною навіть збільшилися на 3% і склали майже 330 млн. дол.

При цьому сальдо залишається суттєво від'ємним для України, що пов'язано з тим, що ринок Словенії з одного боку є меншим, ніж українській, з іншого боку на нього виходить безліч компаній з країн Європейського Союзу, які є більш конкурентоспроможними у порівнянні з українським бізнесом.

На основі даних Державної служби статистики України, у 2020 році об'єми взаємної торгівлі товарами і послугами між Україною і Словенією у порівнянні з минулим роком збільшилися майже на 3% і склали більше 320 мільйонів доларів.

Аналіз динаміки товарної торгівлі свідчить про її зростання майже у такому ж співвідношенні, як і загальної торгівлі. Так, товарний товарообмін збільшився на майже 3,5% та склав 294 млн. дол. США. При цьому експорт з України збільшився на 3,4% та склав майже 41 млн. дол. США, а імпорт зі Словенії збільшився до 254 млн. дол. США. Отже, від'ємне сальдо товарної торгівлі склало 213 млн. дол. США.

Обсяги торгівлі послугами із-за зменшення туристичного потоку зменшилися на 1% та склали 31 млн. дол. США. При цьому експорт з України зменшився лише на 0,1% та склав 22 млн. дол. США, а імпорт зі Словенії – зменшився більш ніж на 3% до 8,7 млн. дол. США. Таким чином, сальдо у торгівлі послугами для України стало ще більш позитивним та досягло 13,5 млн. дол. США.

Головними складовими експорту з України до Словенії є: вироби з деревини та деревина – 4,39 млн. дол. США, що дорівнює 21% загального експорту; локомотиви – 6,8 млн. дол. США, що дорівнює 17%; вироби з свинцю – 3,1 млн. дол. (майже 8%).

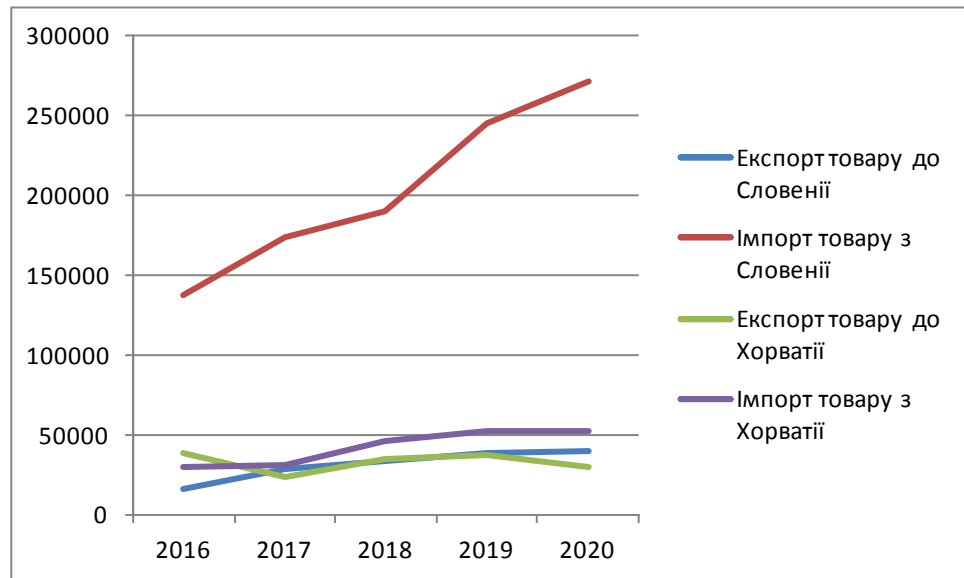

Рис. 3.1. Експортно-імпортні операції між Україною та Словенією і Хорватією.

Джерело: [43]

Імпорт зі Словенії до України складається зі: фармацевтичної продукції – 117 млн. дол. США (46% від загальної вартості імпорту); електричних машин та обладнання – 36 млн. дол. США (14% від загальної вартості імпорту); котли, ядерні реактори – 24 млн. дол. США (9% від загальної вартості імпорту); харчова продукція – 11 млн. дол. США (4% від загальної вартості імпорту); продукція з паперу – 8 млн. дол. США (3% від загальної вартості імпорту); олія – 7 млн. дол. США (3% від загальної вартості імпорту); вироби з чорних металів – 5 млн. дол. США (2%); засоби транспорту крім залізничного – 5 млн. дол. США (2%) [43].

На відміну від Словенії товарообіг між Хорватією та Україною у 2020 році, згідно офіційної інформації Державної служби статистики, зкоротився

на 8% та дорівнював 82 млн. дол. США. При цьому, як і для Словенії, експорт був меншим за імпорт та склав 30 млн. дол. США (падіння 20,4%), імпорт – 53 млн. дол. США (зростання 0,6%). Від’ємне сальдо склало 23 млн. дол. США.

Головними статтями експорту з України є: продукція з деревини (16%), обладнання для енергетики (майже 11%), електричні машини (11%), чорні метали (9%) та меблі (8%).

Імпорт з Хорватії до України складається зі: фармацевтичної продукції (35% від загальної вартості імпорту), енергетичного обладнання (25% від загальної вартості імпорту), олії (12% від загальної вартості імпорту), електричних машин (4% від загальної вартості імпорту), продуктів з м'яса, риби (3%), [43].

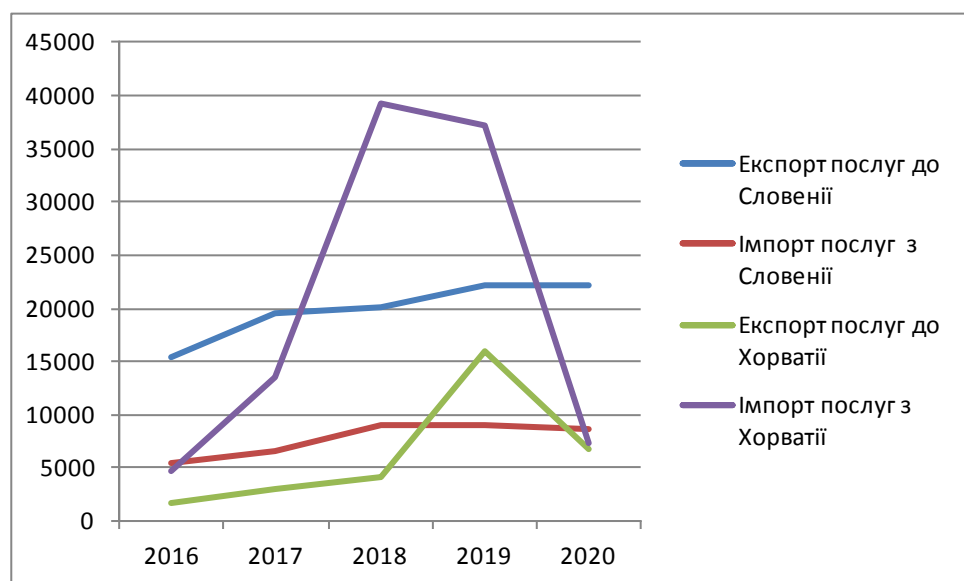

Рис. 3.2. Експортно-імпортні операції між Україною та Словенією і Хорватією.

Джерело: [43]

Торгівлі послугами у 2020 році між Україною та Словенією притаманна така структура: ділові послуги – 18 млн. дол. США (79% від загальної вартості експорту); транспортні послуги – 4 млн. дол. США (16%

від загальної вартості); інформаційні та комп'ютерні послуги, послуги у сфері телекомунікації – 0,7 млн. дол. США (3% від загальної вартості); подорожі – 0,2 млн. дол. США (1%); рекреаційні та культурні послуги – 0,16 млн. дол. США (0,4% від загальної вартості експорту послуг).

Структура імпорту послуг зі Словенії має наступний вигляд: інформаційні та комп'ютерні послуги, послуги у сфері телекомунікації – 2 млн. дол. США (28% від загальної вартості імпорту послуг); ділові послуги – 2 млн. дол. США (24% від загальної вартості імпорту послуг); послуги з ремонту та обслуговування обладнання – 1 млн. дол. США (12% від загальної вартості імпорту послуг); транспортні послуги – 1 млн. дол. США (12% від загальної вартості імпорту).

За результатами 2020 року, у зв'язку з обмеженнями, двостороння торгівля послугами між Хорватією та Україною, згідно даних Державної служби статистики України, зменшилася майже на 65% та склала 14 млн. дол. При цьому експорт склав трохи менше 7 млн. дол. США (падіння на 57%), а імпорт – трохи більше 7 млн. дол. США (падіння на 81%). Сальдо склало -0,4 млн. дол. США [43].

Структура торгівлі послугами є наступною:

- експорт з України – транспортні послуги (30% загальної вартості), ділові послуги (21%), інформаційні та комп'ютерні послуги, послуги у сфері телекомунікації (8%), послуги, пов'язані з інтелектуальною власністю (6%);
- імпорт України – подорожі (41%), ділові послуги (35%), транспортні послуги (9%), %, інформаційні та комп'ютерні послуги, послуги у сфері телекомунікації (6%).

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що протягом останніх 5 років спостерігається збільшення обсягів товарообігу України з Словенією, але рахунок збільшення імпорту до України.

.

ВИСНОВКИ

Результати проведеного у дипломній роботі аналізу дозволяють зробити наступні висновки.

Платіжний баланс являє собою статистичну зведення, системно підсумовує економічні угоди країни з рештою світу за певний період, тобто повністю відбиває стан зовнішньоекономічних зв'язків країн. При складанні платіжного балансу країни за основу приймаються рекомендації МВФ, що дає можливість зіставляти між країнами основні показники їх зовнішньоекономічної діяльності.

Розглянувши сальдо рахунку поточних операцій, було визначено, що значення у двох країнах протягом усіх років є додатними. Це свідчить про приплив коштів і є ознакою того, що Словенія та Хорватія мають надлишок капіталу для інвестицій за кордон. В цьому випадку ці держави виступають в ролі чистих інвесторів у світовій економіці. Щодо балансу торгівлі товарами, протягом усіх розглянутих років значення в обох країнах позитивне. Протягом усього розглянутого часового проміжку баланс торгівлі послугами як в обох країнах є додатним. Це означає, що за вказані роки обидві країни експортували послуги на більшу суму, ніж імпортували.

Щодо балансу первинних доходів, в обох країнах він має від'ємні значення, що свідчить про перевищення доходів, які отримують нерезиденти в Хорватії та Словенії, над доходами резидентів за кордоном.

В Словенії вторинні доходи були від'ємними 2016-2020 рр., що свідчить про вищі доходи нерезидентів у країні, ніж доходи резидентів за кордоном. В Хорватії ж на всьому розглянутому проміжку часу доходи нерезидентів менше за доходи резидентів за кордоном.

Для Хорватії вторинний дохід є позитивною статтею платіжного балансу на протязі усього періоду, щодо Словенії – то цей показник від'ємний також увесь період.

В обох країнах у 2020 році фінансовий рахунок є додатним, але для Словенії цей показник складає значну частину платіжного балансу

Проаналізувавши резервні активи країн за вказаний період, помітно, що для Словенії вони знаходяться близькими до 0 протягом усього періоду, що свідчить про збалансованість зовнішньоекономічної діяльності країни. В Хорватії протягом останні трьох років країна накопичує резерви завдяки профіциту основних статей платіжного балансу.

Сальдо рахунку поточних операцій платіжного балансу є важливим макроекономічним показником і будучи одним з елементів національних рахунків відображає збільшення або зменшення наявного доходу країни в результаті її зовнішньоекономічної діяльності. Глобалізація господарської діяльності значно розширила потоки матеріальних, фінансових і людських ресурсів між країнами. Це призвело до зростання зворотних потоків ресурсів у вигляді доходів на вивезений капітал і грошових надходжень від мігрантів. Тому для регресії був відібраний саме цей показник та частина його складових статей. Було доведено пряму залежність між зростанням сальдо рахунку поточних операцій та експортом товарів, та зворотну залежність між імпортом і сальдо рахунку поточних операцій.

Досліджувалася дохідність операцій керрі трейд в цих країнах, але враховуючи дуже низьку (від'ємну) дохідність облігацій – ці операції в країнах не принесуть дохід.

Результати аналізу свідчать про те, що незважаючи на негативні прогнози у зв'язку з надзвичайним епідеміологічним станом, викликаним світовою пандемією COVID-19, обсяги товарної торгівлі між країнами не зазнали серйозного падіння. Так, у 2020 році об'єми взаємної торгівлі товарами і послугами між Словенією і Україною навіть збільшилися на 3%. При цьому сальдо залишається суттєво від'ємним для України, бо європейські виробники є більш конкурентоспроможними у порівнянні з українським бізнесом.

Саме тому Україні слід почати проводити реальні ринкові реформи, що з одного боку буде стимулювати подальшу інтеграцію країни до Європейського Союзу, з іншого – суттєво покращить конкурентні переваги вітчизняних виробників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Brnić, M., 2015. Izvoznici traže prilagodbu tečaja u razmjeru od 2 posto godišnje, izvješće s Desete konvencije hrvatskih izvoznika. Poslovni dnevnik, June 1, 2015.
2. EUROSTAT Balance of payments statistics - quarterly data [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/44732.pdf>
3. Petar Filipić The estimate of regional balances of payments in Croatia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fintp.ijf.hr/upload/files/ftp/2016/1/filipic.pdf>
4. Pedro N. Ramos, 2016. "Does the Balance-Of-Payments Matter At the Regional Level?," ERSА conference papers ersa06p32, European Regional Science Association. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ideas.repec.org/p/wiw/wiwrsa/ersa06p32.html>
5. Gatarić, LJ., 2015. Dužnici čekaju ponudu banaka ili će na sud. Večernji list, May 15, 2015.
6. Republic Of Slovenia 2018 Article Iv Consultation—Press Release; Staff Report; And Statement By The Executive Director For Republic Of Slovenia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.imf.org/media/Files/Publications/FCR/2019/SVNEA2019001.pdf
7. Gabriele Galati, Evidence of carry trade activity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt0709e.pdf
8. Banka Slovenije [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bsi.si/en>
9. Croatian National Bank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hnb.hr/en/home>
10. Imf Data Access to Macroeconomic & Financial Data [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.imf.org>

- 11.Croatia, BOP Analytic Presentation. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 12.Slovenia, BOP Analytic Presentation. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 13.Croatia, Current Account. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 14.Slovenia, Current Account. International Monetary Fund. -[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 15.Croatia, Trade Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 16.Slovenia, Trade Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 17.Croatia, Balance of Service. International Monetary Fund. -[Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 18.Slovenia, Balance of Service. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 19.Croatia, Primary Income Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 20.Slovenia, Primary Income Balance. International Monetary Fund. - [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>

- 21.Slovenia, Secondary Income Balance. International Monetary Fund. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 22.Croatia, Secondary Income Balance. International Monetary Fund. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 23.Slovenia, Capital Account. International Monetary Fund. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 24.Croatia, Capital Account. International Monetary Fund. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 25.Croatia, Financial Account. International Monetary Fund. -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 26.Slovenia, Financial Account. International Monetary Fund. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&sId=1542635306163>
- 27.Lending rate [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tradingeconomics.com/euro-area/lending-rate>
- 28.Carry Trade World Government Bonds [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.investing.com/rates-bonds/world-government-bonds>
- 29.World Bank Open Data [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.worldbank.org>
- 30.Огляд ССПД - ООЯД Категорія: Платіжний баланс [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/imf/meta/BOP_Dissemin_notes-ukr1.html
- 31.Assessment of the 2020 Stability Programme for Slovenia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/si_-_assessment_of_2020_sp.pdf

32. National Accounts on the Economic Crisis in Slovenia 2016 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/8886/national-accounts.pdf>
33. CROATIA World Development Indicators Database and World Bank Staff Estimates [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://pubdocs.worldbank.org/en/600771492021924714/data-hrv.pdf>
34. Mile Bošnjak, Ivan Novak, Ante Krišto Monetary and absorption approach to explain the Croatian current account [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://hrcak.srce.hr/file/312165>
35. Boris Vujčić, Mirna Dumičić Managing systemic risks in the Croatian economy [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.bis.org/publ/bppdf/bispap86l.pdf>
36. Barca F. The Case For Regional Development Intervention: Place-Based Versus Place-Neutral Approaches // February 2012 Journal of Regional Science 52(1) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.researchgate.net/publication/228288106_The_Case_For_Regional_Development_Intervention_Place-Based_Versus_Place-Neutral_Approaches
37. L. Sabini, D. Muzio, N. Alderman Integrating sustainability into project management practices: the perspective of professional institutions [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/39708>
38. Exchange Rate Policy in Croatia – <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/166631/1/cesifo-forum-v17-y2016-i1-p08-11.pdf>
39. Kearns, J., & Patel, N. (2016). Does the financial channel of exchange rate offset the trade channel? Bank of International Settlements Quarterly Review. Bank for International Settlements, Basel, Croatia.

40. Mile Bošnjak, Vlatka Bilas, Ivan Novak - MODELING EXCHANGE RATE VOLATILITIES IN CROATIA, Received: January 31, 2016 Accepted for publishing: March 9, 2016 - <https://core.ac.uk/download/pdf/91960638.pdf>
41. The impact of the exchange rate on the foreign trade imbalance during the economic crisis in the new EU member states and the Western Balkan countries – <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/1331677X.2019.1708771>
42. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
43. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Вченої ради ФМВПС
протокол №3 від 28.11.2018 р.

РОЗПИСКА

Я, Демірджі Енес, підтверджую, що моя дипломна робота за темою: «Розвиток зовнішньоекономічних зв'язків Словенії та Хорватії в умовах європейської інтеграції» повністю відповідає всім вимогам академічної доброчесності, не містить в собі плагіату, а електронна версія роботи, яка додається на диску, є тотожною її паперовому варіанту.

2.06.2021 р.

(дата)

(підпис)